

Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

<https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/150349,Konferencja-popularnonaukowa-kpt-Alojzy-Bruski-Grab-Bydgoszcz-17-wrzesnia-2021.html>
19.04.2024, 17:41

Konferencja popularnonaukowa „kpt. Alojzy Bruski „Grab” - Bydgoszcz, 17 września 2021

W piątek 17 września mija 75. rocznica śmierci kpt. Alojzego Bruskiego „Graba” oficera Wojska Polskiego, dowódcy oddziału partyzanckiego w Borach Tucholskich, żołnierza Okręgu Pomorskiego Armii Krajowej Delegatury Sił Zbrojnych.

W konferencji udział wzięli prof. dr hab. Mirosław Golon (dyrektor Oddziału IPN w Gdańsku – Delegatury w Bydgoszczy), dr Alicja Paczoska-Hauke z bydgoskiego IPN oraz Jan Wyrowiński, który przedstawi wspomnienia najbliższej rodziny. „Grab” prywatnie był wujem Wyrowińskiego.

Program konferencji:

prof. dr hab. Mirosław Golon (IPN Gdańsk) – Powojenne losy żołnierzy AK na Pomorzu

dr Alicja Paczoska-Hauke (IPN Bydgoszcz) – kpt. Alojzy Bruski – partyzant z Pomorza – ofiara sowieckiej okupacji

Jan Wyrowiński (Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie) – Alojzy Bruski we wspomnieniach najbliższej rodziny

Alojzy Bruski ps. „Grab” urodził się 7 kwietnia 1914 r. w Piechowicach na Kaszubach. Po odbyciu przeszkolenia w Szkole Podchorążych Rezerwy w Różanej, zdecydował się związać swoje życie z Wojskiem Polskim jako żołnierz zawodowy. Od wiosny 1940 r. działał w strukturach Związku Walki Zbrojnej. Od 1942 r. był komendantem Obwodu AK w Tczewie. W kwietniu 1943 r., zagrożony aresztowaniem przez Gestapo wyjechał w Bory Tucholskie. Tam stanął na czele jednego z oddziałów partyzanckich stworzonych przez Stefana Gussa „Dana”. Razem z podkomendnymi przeprowadził szereg udanych akcji zbrojnych przeciwko Niemcom.

W lutym 1945 roku przybył do Bydgoszczy i ujawnił wraz ze swoim oddziałem. Więziony przez NKWD w Tucholi, uniknął deportacji i został zmobilizowany do ludowego Wojska Polskiego. Od lutego 1945 r. pełnił funkcję zastępcy naczelnika obozu dla Niemców w Zimnych Wodach k. Bydgoszczy. Obóz przeznaczony był dla jeńców niemieckich i ludności cywilnej (głównie volksdeutsche z Bydgoszczy i okolic). Mimo podjęcia pracy w obozie nadzorowanym przez Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego Bruski nadal utrzymywał łączność z komendantem Okręgu AK, Janem Pałubickim „Januszem”. 30 kwietnia zbiegł wraz z grupą około 30 b. żołnierzy AK do Puszczy Bydgoskiej. Tam z rozkazu Pałubickiego stworzył oddział zbrojny Delegatury Sił Zbrojnych, którego głównym celem było gromadzenie broni i ochrona ludności przed Rosjanami.

9 czerwca 1945 r. został aresztowany przy ul. Dworcowej w Bydgoszczy. Od czerwca 1945 r. do sierpnia 1946 r. trwała więzienna gehenna Bruskiego. 31 czerwca 1945 r. wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Poznaniu na sesji wyjazdowej w Bydgoszczy Bruski został skazany na karę 10 lat pozbawienia wolności.

4 listopada 1945 r. Najwyższy Sąd Wojskowy w Warszawie polecił Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w Poznaniu ponownie rozpatrzyć sprawę. 13 lipca 1946 r. Wojskowy Sąd Rejonowy w Poznaniu na sesji wyjazdowej we Wronkach skazał Bruskiego na karę śmierci. Został stracony w więzieniu we Wronkach 17 września 1946 r. o godz. 18.15. i tam pochowany na cmentarzu parafialnym.

PLIKI DO POBRANIA

[Alojzy Bruski \(pdf, 18.12 MB\) 17.09.2021 15:38](#)